

B. 841

Ese in tóta
Sambat'a.
Pretulu peann
in Sibiu peann
3 fl. 40 cr. pe
1/2 anu 1 fl.
70 cr.

AMICULU SCÓLEI.

LIBR. UNIV. CLUJ-SIBIU
Nr. 2518-194

Pentru tóte
provinc. austr.
pe ann 4, pe 1/2
a. 2 fl., pentru
princ. romane
pe ann 38, pe
1/2 a. 19 piast.

Scóle, fonduri, asociatiuni —

aste sunt primele midilóce, la care avemu d'a
alergá acum si in viitorulu celu mai de-aprópe,
spre a asigurá esistintiei nóstre nationale o
basa destulu de tare: d'a se opune valuriloru
oceanului ce se totu mai isbescu inca cu ne-
crutiare si crancenia in stinc'a vietii nóstre.

In timpii de cercarile cele mai grele, in
decursulu atatoru seculi, ce paru a nu mai fi
avutu si alta destinatiune, afara de cutropirea
elementului nostru, — biseric'a ne-a fostu
uniculu scutu alu limbei si prin acésta alu
natiunalitatii nóstre.

In acei timpí de trista memoria in sa pu-
setiunea nóstra erá cu totulu stationaria, im-
presurarea nóstra de elemente nimicitóre erá
multu mai infricosiata, decatú a putea macar si
numai se cugetamu la unu triumfu eliberatoriu,
la posibilitatea propasírei; tóta puterea nóstra
erá indreptata numai asupr'a scutirei cu orice
pretiu inca de móрте nationale. Deaceea: bi-
seric'a a fostu in stare se ne ajute.

Mai nainte cu ani 12, zefirulu celu linu
alu „principiului nationalitatiloru“ a renfrantu si
dela noi oceanulu acela infricosiatu, ce erá se
ne astruce, a resfratu nourii cei negrii meniti
a intretienea asupra-ne furtunile grindinóse,
si ne-a desvalitu sórele celu majestosu si vi-
vificatoriu alu libertatii si egalitatii nationale,
care ne aduse dío'a cea neinserata a vietii
nóstre. Nóu'a puseiune, la care am venitu
priu metamorfos'a acésta, cere a operá pe vii-
toriu cu puterile nóstre de viétia nu mai multu
in un'a, ci in dóne directiuni principale: Se

ne aperamu de tóte influentiarile periclitóre de
nationalitatea nóstra, — éra de alta parte: Se
nu mai fimú stationari, ci la lumin'a si caldur'a
apelui sóre se naintamu cu pasi rapedi si ne-
incetati, pe calea culturai moderne si a civili-
satiunei — catra destinatiunea nóstra.

Pentru scopulu acestu maretiu biseric'a
singura nu vá mai fi in stare a corespunde
intru totu; se cere deci a veni intr'ajutorulu
ei cu tóte acele institutiuni, ce nascu cultur'a
cea a deverata.

Privindune stadiulu la care am ajunsu, si
mandune in socotintia tóte referintiele nóstre,
edamu, ca trei sunt de care avemu a ne ocupá
acum cu tóta energi'a, daca voimu a pune
basa tare unei culturai sanetóse si unui viitoriu
nationalu ferice: scóle, fonduri nationale
si asociatiuni.

Scóle, — cá se scótemu odata si popo-
rulu nostru din nóptea nesciintiei, se-lu facemu
a cunósce mai bine timpulu, pe sine si intere-
sele sale, astadi, candu la viétia ni se cere o
mai mare mesura de cunoscintie cá in trecutu,
si mai multa maturitate de spiritu, — candu
fara de tóte aste esistinti'a unui poporu nu mai
e sigura, cá se nu dicu fara putintia.

Fonduri, — cá macar in modulu acestu
se ne formamu o avere mai sigura nationale,
cá s'avemu cu ce intretienea si sporí institu-
tele de cultura si a ne ajutorá in timpuri de
nevoia.

Asociatiuni, — cá se cultive si la-
tiésca 'ntre noi sciintiele; cá se ne deschida
isvóre de instarire, inavutíre; se ne conserve
factorii nationalitatii; se priveghiedie si se ne

apere de cararile retacirei si se ne conduc la caile prosperitatii.

Desi in toti ramii de ocupatiune avem lipsa de fonduri si asociatiuni mai multe, totusi noi, tienendume de sfera noastră, atentionăm aici numai la fonduri si asociatiuni sau reuniuni scolastice, si patrungi de necesitatea lor, că si d'a scóleloru, amu atinsu aici in generalu atata, rezervandume a mai reveni in cele urmatóre si in specialu la tóte aste prin articuli anume, si sperandu ca vomu avea bucuria d'a ne'ntalni ideile in obiectulu acesta si cu ale altoru scriitori d'ai nostri, caroru colólene acestei foi le sunt totdeun'a deschise.

○ provocare.

Cultur'a e paladiulu esistentiei natiuniloru. Póse se se stinga unu poporu avantutu si la celu mai inalu gradu alu civilisatiunei; dara spiritulu lui va traí in cultur'a si literatur'a sa. — Au unde sunt adi románii si grecii clasici?! Glori'a loru castigata in campulu lupteloru, a peritu cá bulbuculu, care se ivate de faci'a cristalina a riului, laurulu, care a incinsu fruntea loru s'a vescuítu cá flórea campului; insa spiritulu loru vietuesce si adi in opurile maretie, pe care le-au lasatu posteritatii, si inantea caroru cu amirare si-pléca capulu lumea intréga.

Insa fundamentulu, pe care are de ase basá cultur'a mai inalta, e educatiunea si instruptiunea poporala. Acést'a e un'a dintre cele mai sante cause, e unic'a garantia a fericirei familieloru, si a bunastarei tuturoru; e conditiunea *sine qua non* a marimei si gloriei natiuniloru. Pentru aceea nu aflamu neci unu poporu, in care scitanduse dorulu de unu vinitoriu fericitu, se nu fia incordatu tóte poterile, se nu fia indebuintiatu tóte canalele spre promovarea si aredicarea educatiunei poporale. Si cu totu dreptulu!

Caci precumu e adeveratu, ca omulu e cea mai nobila creatura alui Ddiu, e regele naturei: asiá e nerestornaveru, ca elu fara educatiune si instructiune morala-religiosa trece de fiinti'a cea mai miseravera; devine viptim'a patimeloru neinfrenate, biciulu si blastemulu societatei omenesci. Numai prin educatiunea buna se efeptuesce desvoltarea si perfectiunarea armonica a

facultatiloru spirituale si corporale in direptiune morala, se cultiva mintea, se nobilitéza anim'a; in ceea se sadesce sciinti'a. in acest'a fric'a lui Ddiu; se nutrescu sentiemintele bune; se stirpescu morburele mortale, si propensiunile pecatóse si ruinatóre. Pe scurtu: prin educatiunea buna se fórma omulu cetatianu bunu. natiunalistu adeveratu, si cristianu folositoriu; adeca se esopera fericirea atatu pamentésca, catu si cea dupa mormentu.

Dreptu aceea unu poporu, care nu se desbrace din bratiile letargiei ucigatórie, care nu nisuesce din tóte poterile a intrá in santariulu culturei, unu atare se póta cu indiferentismu si nepasare condemnanda catra vinitoriulu seu; comite pecatu in contr'a lui Ddiu, care l'a provediutu cu puteri spirituale atatu de frumóse, si elu se negrigesce ale desvoltá!

Aruncandu in directiunea acést'a o ochire seriósa asupr'a natiunei nóstre, nu potemu a nu ne manifestá bucuri'a, carea ne cuprinde anim'a flacaranta de sentiu natiunalu, candu vedemu, ca natiunea romana, carea avuse atate dile triste in trecutu, adi ajunsu unu tempu mai favorinte, si póte cautá cu sigurantia la vinitoriulu seu. Asiá e! natiunea nostra a devenitu la cunoscinti'a de sine, s'a desceptatu in ea ide'a maiestutei natiunafe, si-a cunoscutu remasulu seu de popórele culte, si cá se le póta ajunge, a inceputu a procede cu pasi giganteci catra met'a acea santa, unde tientescu sute de natiuni, — catra met'a (tient'a) in florirei si culturei natiunale. Nu debe se spunu, caci scie totu romanulu, unde amu statu d. e. in privinti'a scóleloru populare inante cu 12 ani. Lauda Domnului santu, multiamita inaltului Imperatoriu, multiamita barbatiloru nostri infrumsetiati cu zelu apostolicu: ca céti'a desu incepú a peri, si natiunea a inflori!

O lipsa mare aveamu inca, cá mársi'a nóstra in asta directiune se fia cu atata mai sigura Lips'a acést'a o sentiea totu natiunalistulu, care dorea desvoltarea si fericirea acestui poporu, si acést'a erá: lips'a unui organu pedagogicu natiunalu. Si éca! dupa ce atata insetámu, ce atata doriamu, ace'a in fine se implini, si literatur'a nóstra pedagogica are adi organulu seu de specialitate!

Pana acum stete invetiatoriulu isolatu, n'a potutu se cunósca misicarile, cari se iveau pe campulu instructiunei scolare; n'a avutu de unde se si-procure nutrimentu spiritualu; a fostu departe de dinsulu manile amicale, care se-lu fia ajutatu in implinirea chiamarei sale. Fóji'a acést'a insa, daca de altmintrea si noi ne

vomu implini cu totii datori'a — spriginindu-o din tóte parti cu articuli de corespundintia si abonatiuni — vá fi pentru invetiatorii nostri unu magazinu avutu, in care se vá depune celu mai pretiosu si nutritoriu tesauru, prin acarui indebuintiare si-vá poté stemperá invetiatoriulu setea de sciintia, si se vá poté eluptá la trépt'a culturei recerute de spiritulu presintelui.

Scopulu acestui organu e santu si maretiu: e fericitarea natiunei prin educatiune si instructiune, e cultura! Dreptu aceea venerabili Preoti, caroru vá concediutu providintia divina conducerea acestui poporu, catra carii a disu Salvatoriulu nostru: „*vos estis lux mundi*“ si éra: „— *luceat lux vestre*“ — préonorati dd. profesori si onorabili invetiatori, caroru ve sunt concediute vlastarele scumpei natiuni: pasiti acum inante cu facia invetiaturei vóstre pe terenulu acest'a, de unde puteti a influintia mai multu, cá in ori care altu modu, schimbative ideile, aretati pedecele educatiunei populare, si desemnati mediele, prin cari acele s'aru poté delaturá. Si noi, carii predestinati dupa propusulu lui Ddieu ne preparamu de a fi odinóra conducatoriú poporulu nostru, vomu concurge, desi cu puteri necompensavere, dara cu voia determinata. Se facemu toti, incatu ne iérta poterile. *Quantum potes, tantum aude*. Si atunci putemu apoi nutri sperantia dulce, ca vomu avé si noi cu timpu barbati atati, decati avemú trebuintia, spre a putea figurá de natiune culta, si, cá atare, spre a ne putea bucurá de fericirea aceea, de care atatu a insetatu stramosii nostri si mai insetamu inca si noi pana astadi!

Domnulu puteriloru se binecuvinte tóte lucrarié nostre!

Viena, 30. Dec. 1860.

Justinu Popliu (Pappfy.)

Unu cuventu seriosu la inceputulu anului 1861.

I.

Fortes creantur fortibus et bonis;
Doctrina sed vim promovet insitam,
Rectique cultus pectora roborat.

Horat.

Seriosu e momentulu, seriosu timpulu in care ne aflamu, si mai seriosu celu care ne ascépta. Ori si unde vá cautá ochiulu nostru, diarinu numai nuori intunecati si amenintatori, si nu scimu minutulu, in care vá erumpe vehemintia loru. Tempest'a, care de seculi a duratu asupra-ne, dup' o mica liniscire, pare a vrea

se-si lá nou inceputu; nu e de mirare dara déca tóte cugetele, tóte cuvintele nóstre suntu serióse — cá timpulu si clipit'a in care traimu.

Prelenga tóte acesté, róta eternitatii nu'si schimba cursulu ei; mereu invirtinduse ingrópa necurmatu spica de spica in oceanulu trecutulu, si nice sperantia nice rugare, nice lacrima nu o poté opri.

Astfelu apuse si anulu 1860 luna de luna, di de di, óra de óra — si mülle de sperantie, care jacéu inca pre clipitile lui cele din urma, au remasu — — sperantie!

Cu tóte ca printracést'a amu marturisitu, ca nu metienu de cast'a fericitiloru acelora, carii „nadejduinduse spre fii boeriloru“ dupa vreocateva cuvinte dulci innóta in deplina fericire, — nu potu aflá in anulu 1860 numai trei sute siésedeci si siése de dile petrecute, nu, ci fiindu toema asia de pucínu indreptatitu de alu numi sterpu si secu, cá cei felicitati fertilu, ilu voia caracteridia, sperediú cu consintirea patriotiloru mei, de momentosu.

Nice odata dóra nu má s'a parutu nepasarea cea pecatósa, care poté in urma vitrigitatii seculiloru trecutulu nea mai intratu asia dicendu in sange, mai pucínu la loculu seu, cá in momentulu acesta, pre care ilu recunóscemu de astfelu de seriosu si momentosu, incatu abé iamú poté aflá socia in trecutulu nostru; si credu, ca prelunga seriositatea si gravitatea timpului, séu mai multu in urma acestora, ne provóca si insasi ratiunea, intiepletiunea cea naturala: se nu trecemu cá — umbr'a prin apa din di in di, din anu in anu, incredintindune si de asta data „sortia“, séu dupa cum le place unor'a, „geniului“, care nea aparatu de seculi; nice se fimu amagiti de sperantia, ca adi mane ne vá sburá porumbulu friptu de sine in gura — nice de cumu; timpulu in seriositatea si gravitatea lui striga, tendintiele nóstre cele sante poftescu, viitoriulu, ce nilu dorimú cere, se nu ne incuemu inim'a, nu mintea, ci intorcandune la noi insine se desvoltamu cea mai mare energia, se intrebuintiamu tóte puterile nóstre!

Apunendu cu anulu 1860 si periodulu de diece ani alu absolutismulu, audiramú in dilele cele din urma alu acestui anu poté de nenumerate ori esclamatiiunele: constitutiune, reorganizare, egalitate (ba inca si püberitate —!) scl. scl., esprimatiuni tehnice, cu care se jóca Domniú politicií nostri, carii nu lipsira totu deodata de-a cermulá hilmuri de sperantie pe capulu anului 1861. De ale discutá aceste, si de a le apará

e datorîa Domnilor; a noastră însă de ale sprigini, de a le dădi o basă solidă. Uninduse dară datorința în punctul acestu nu voim a remanea nice noi îndereptu, ci simțindu pre bine, ca tocma sferă noastră taie mai afundu în viața socială a unui popor și tocma în timpul de astăzi mai multu că orșicându e fontană prosperității, dezvoltării și a progresului, prin urmare basă viitorului, a speranțelor pentru viitoriu, — ne vom pune întrebarea: ce avem de-a-poftă și de-a-acceptă dela anul 1861 — dela epocă care o începe acesta — pe câmpulu nostru, alu învetiamentului?

(Vă urmă.)

Unele notițe dein istoria Gimnasiului blasianu dela 1850—1860.

Cu toate ca scopulu scripțurii pedagogice titulate „Amiculu Școlii“ se ar' paré a fi dea reprezentă numai interesele școlilor populare*), totuși eu dându titulu memoratu unu întielesu mai estensu, voliu a-Ti comunică, domnule Redactoru, nescari notițe și de in istoria acestui Gimnasiu dela renascerea și nouă organizare a lui în 1850, pana în prezente, că asia combinandu trecutulu lui, se-si pōta publiculu nostru face o idee și despre starea actuală a lui. Importanța acestui institutu, de în care mai multe generațiuni române s'au nutritu cu nutremente spirituale și naționale acumu mai bene de unu seculu, nu voliu a o demustră, dein cauza, ca o presupunu a fire întiparita în menea și anemăa fia-carui romanu mai aduncu, de câtu că se aiba lipsa de a mea demustrare. Nu voliu dară a adu e a mente lectoriloru acestei scripțurii, nece aceea, ca acestu institutu ne au formatu și ne au crescutu o parte mare de în întielegința noastră, ne au datu viața națională, ne au adaptat spiritulu celu însetatu după întielegințe și cultura, ne au pro'usu membrii

*) Depinde dela DD. profesori ai gimnasiiloru noastre. că fōi'a noastră se represinte mai multu și interesele acestor'a. Vă trece încă multu, pana se fimu în stare a sustienea fōi anume numai pentru gimnasiu, cum vedemu acesta la franci, germani etc. Asiadara pentru acumu rămâne că se concentramu interesele a totu ce pōrta numele „școlă“ în fōi'a această. Noi nu ne-am declarat „numai“, ci „mai cu sama“ pentru interesele școliloru populare. Vede fasciōr'a 1 a „Amic. Școl.“ din anul trecutulu la pag. 68 not'a de desaptu.

folositori patriei și statului, cu unu cuventu nu voliu a aminti, ca acestu institutu ne au pusu o basă la solidaritatea noastră națională. Nu! toate acestea le lasu în sanetōs'a și nepartinitori'a judecātă a conaționaliloru noștri, cari se voru fi convinsu despre această parte de în esperiența proprie, parte de în fructele ce s'au vediatu. Totuși nu dīcu ca dōră, n'ar' fi adusu și mai frumoșă fracture, deca fortună și sōrtea, aceste doue dieine fatale, i-aru fi surisu mai adeseori.

Deci numai despre fazele pre în care a trecut de diece ani acestu institutu voliu a însemnă pre scurtu cu această ocaziune.

E prea bine cunoscutu publiculu nostru, ca în tempulu fatale de în 48 și acestu institutu, că și altele de în patria, avu nenorocirea dea trece pre în toate calamitățile unu resbelu internu, se despoliă de toate midilōcele și aparatele de învetiatură, mobiliele scoțastice parte se stricara, parte se instreinară; zidurile cari singure mai remasera, infacișiau unu aspectu tristu și desolatu. Toate aveau lipsa de o nouă reparare; repararea pretindea spese însemnate, și acelea anevolia se implenescu de în meseretatea și fundurele romānului. Totuși pre în ajutoriulu providenței și a ingrigitoriloru de noi, le vediamu pre încetu reparanduse, și mai antaniu se prevediura aceste palestre de muse, celu puținu cu cele mai ne aপরatu de lipsa, pentru că tenerimca se nu fia constrinsa cu dauna nereparabile a petrece tempulu celu pretiosu nefolositu spre benele seu și a publiculu.

Și asia în 1850, la propunerea prea demnulu barbatu alu nostru pre atunci Consiliariu de școlă, Gabriele Dorgo, avuram bucuria, de a vedé realizata dorința noastră cea mai fierbente pre în gratiosulu decretu guberniale dto 30. Decembre 1850 Nr. 29, 815, în urmă caruia acestu institutu începū o viața nouă în calitate de Gimnasiu completu cu VIII. clasi și 12 profesori.

Cu modulu acestă învetiamentulu pasi în unu stadiu nou; elu debuī a se regulă după o nouă sistemă conformu prescripțelor cuprendietoria în planulu de organizatiunea gimnasiiloru datu de Înaltulu c. r. Ministeriu de cultu și învetiamentu în 1849.

Dară lipsele acumu devenira și mai semnificative. Căce de și institutul avea zidurile reparate și mobiliele de școlă cele neîncungiuravere; lipseă însă o bibliotecă gimnasială, lipseau instrumente fizicale, lipseau de totu colecțiuni naturali, charte geografice, cu unu cuventu lipseau toate midilōcele de învetiatură.

Profesorii inca erau asemenea lipsiti de medilócele (cumu sunt inca si astadi) de a-si castigá bataru pentru obiectele respective câte o carticica. Ce erá de facutu in asemeni impregiurari? cautámu impregiuru dóra vomu aflá mecenati! de acelia cá si astadi erau rari pre la noi, mai cá corbii celi albi, parte de in meseretatea mai multoru, parte dein ne-insufletirea unoru pacini. Erá de ase taliá o cariera nóua, a purcede dupa unu sistemu nou, si a pune temeliu la o viatia reimprospetata a acestui institutu, si cu tóte acestea, nóue tóte ne lipseau. Óre cugetandu omulu seriosu la acesta stare deplorábile, nu-i are fi venitu a oftá si a suspina desperandu despre reesirea la scopu? caracteru, patientia de fieru si încoragiare neobosita se ceru la invingerea unoru asemeni greutati. Insa angerulu scutitoriu alu acestui institutu nu-si ulitá de noi. Cace Inaltulu Guberniu ne daruí cu unele instrumente fisicali si cu o colectiune de minerale in suma 300 bucati; dein micula fundu scolastecu inca se procurara celu pucinu cartile cele ne incungiuratu de lipsa pentru profesori si unele charte. Inaltulu Guberniu inca ne mai daruí cu unele charte. Asia mai capatarámu pre incetu anema si ceragia noua. Profesorimea cu zelu si diligentia indoita se apucá a si gati manuale de studia pentru clasele respective; cu diligentia indoita dicu pentru aceea, ca profesorimea, o parte teneri, pre lunga aceea ca n'avea carti pregatitorie si ajutatorie de cátu mai numai manualulu prescisu de inaltele locuri, mai avea de a-se luptá inca si cu greutatile sistemului nou de invetiatura, avendu unii de a propune si atari obiecte, care dupa sistemulu usuatu la noi inainte de 48, nu se invetiasera in unele gimnasie de in patria*). Limb'a germana, in care erau scrise manualele cele prescise si de in carea trebuia a se traduce in limb'a romana, inca erá o greutate mare pentru cea mai mare parte de-intre profesori.

Pre incetu pre-in unele daruiri de carti, cari le primíramu de in partea unoru barbati generosi, se puse temeliu la fundarea unei bibliotece gimnasiale; totusi dupa unu restempu de anj diece debe se marturisimu, ca bibliotec'a nóstra gimnasiale se afla inca numa in statulu prunciei.

Pre in midilocirea unei colectiuni intre romani, s'are fi potutu pune o piétra solida la venitorulu acestui institutu. Multi au fostu de acésta parere salutará condusi de motivulu, ca acelia, a caroru fili

gusta benefacerile acestui institutu, pre in urmare natiunea, a carei fili se crescú aci, si a carei asilu este acelia debe se se ingrigésca si de subsisterea lui, si asia acestu institutu are totu dreptulu si tóta dereptatea a pretende ajutoriu si razimu dela natiunea sa Inse dorere! acésta parere mantuitoria, nu s'a efectuit. De in ce cauza, nu simu.

(Vá urmá.)

Scól'a nationala din Resinari.

Veritatem sequi et colere omnibus
aeque bene velle ac facere nil
extimescere.

Multi si de multe ori au scrisu prin jurnalele patriotice romane despre starea scóleloru nóstre din Resinari, fiesce care insa dintre onor. corespondenti au scrisu asi'a dupa cumu au fostu parte informati decatra altii, parte dupa cumu s'au convinsu insusi in persóna despre organizatiunea acestia seu despre propasirile observate in sciintiele elementari.

Modestia nu ne érta a enumerá aici tóte acele corespondintie, nici a inregistra tóte acele acte oficióse câte au esitu mai ante de asta cu doi trei ani in favorulu acelu institutu. — ha ce e mai multu am ignorá tóte acele defamari si calomnii, cate s'au mai insíratu devró 2—3 ani incóce prin ambe jurnalele nationale, in contra scóleloru acestora, si cu deosebire in contra asia numitei inteligintie resinarene, cumu e d. e. corespondintia de sub Buceci din 13. Juliu a. tr. Nrulu 29 alu „Gazetei de Tnia“, si cate s'au vorbitu la tóte ocaziunile, si in tóte partile de catra unii asia numiti amici si mecenati ai propasirei nóstre nationale, intocmai asia cu cata abnegare de sine si perseverantia am purtatu de 2 ani incóce tóte acele neplaceri, ha putemu se dicemu persecutiuni intriguóse cate au adusu cu sine caus'a strafomarii scóleloru nóstre in scoli normali seu cumu le dice acuma primari cu publicitate: daca nu amu fi priimitu in mana raportulu D-lui Consiliariu de scóla Dr. Vasiciu publicatu in fasciór'a a 4. din „Amiculu scólei“ din a. tr. unde între alt-le la pag. 356 si 357 se aduce érase in publicu caus'a scóleloru nóstre, éra pe asia numit'a inteligintia o iníara asia dicendu cá *causa causarum* a decadintiei scóleloru nóstre.

Ne va érta atatu D-lu Consiliariu, catu si onor. redactiune a Amicului Scólei, daca asta data, lasandu

*) Cele catolice, pre unde studiara mare parte deintre noi.

la o parte tóte alte temeri, tóte alte jurstari insuflátóre de neodina, ce ne amenintia din tóte partile, apucamu si noi pé'n'a, spre a ne aperi dupa puteri — pana la alte cele — onórea nóstra, unuculu clenodiu, celu póte cineva lasa de mostenire posteritatii, in contra pariloru calumnióse vomite in acelu articulu in contra nóstra — a inteligintiei romane resinarene. —

Spre a putea insa aduce lucrulu la lumina, onorabilulu publicu cetitoriu ne va ertá, daca mai nainte de tóte vomu premita o schitia a istoriei scóleloru nóstre, fiindca si foia acesta periodica, cá una ce isi are devisa: imbunatatirea starii scóleloru nationale, cá unuculu mediu alu propasirei nóstre nationale, e menita, cá intre altele se faca publiculu romanu cunoscutu cu starea scóleloru nóstre nationale.

Inca in secululu trecut s'a ridicatu in comuna Resinari unu edificiu de scóla din materialu solidu statatoriu din 3 odai, in care unu invetiatoriu seu doi, se ocupau cu invetiarea prunciloru si a prunceloru in cetire, scriere, a principiiloru din aritmetica precumu si in cantarile beserecesci, asia dupa cumu era timpulu si se putea si pretinde dela nisce individi, care pe timpulu acela avea norocirea a se chiami a purta numele de „Dascalii“ satesci. Acésta procedura s'au continuatu cu multu séu mai puoicu efectu, dupa cumu erau si dascalii, pana pela anulu 1832—1833, candu parintii nostri vediendu, ca acea scolutia nu mai e in stare se ocrotésca pe pruncii si pruncele, cati erau apti de scóla si totu odata voiau ase indulci de fructele ei, sau determinatu a ridica o alta zidire cu multu mai grandiósa, carea nunumai se póta priimi in sine unu numeru cu multu mai mare de prunci, dara totu odata se se póta propune intrins'a si scientiele elementari treptatu, conformu cerintieloru timpului si a poporului; si dupa o lupta infocata intre reprezentantii comunei si antestatatorii loru politici, dupa mai multe remonstratiuni facute pro si contra, inalt. guvernul decise lucrulu in favórea celoru de anteu, si planulu incuviatiatu de inalt. guvernul se si puse in lucrare in anii urmatori 1835 si 1836, si fore cá se devenimu lau darosi, putemu dice ca zidirea póte face astadi onóre ori carei comune romane in Transilvania*).

Reprezentantii comunei animati prin simtiulu loru nobilu, voidu cá zidirea acea frumoasa se nu remane vasta, au facutu pasii necesari si pentru insufletirea

ei, si in urm'a unei cereri facute din partea la inaltele locuri, Mai. Sa prin decretu ddo. 16. august. 1837 Nrulu aulicu 3636 sau induratu prégratiosu a intari reorganizarea statului personale si salariile aceluia asia, cá pe lunga cele 3 statii de invetiatoriu ce custau pone atunci se se mai adauge si a 4. statiune, si celui de anteu invetiatoriu se se dea din cass'a alodiala unu salariu anuale de 180 f. m. c., celui de alu 2lea 160 f. si celoru doi dein urma la unulu cate 80 f peste totu 500 f. m. c. precumu si la fiesce care invetiatoriu cate unu relutu de lemne de 9 f. — Mai incolo se se dea cate 20 f. m. c. pentru cumpararea cartiloru scolastice, si acelea sese impartiasca in totu anulu gratis tineriloru scolari ne avuti; in fine cugétamu a nu fi superfluu, candu spunemu, ca totu prin acelu decretu se aplicadá fundatiunea de 2000 f. m. c. facuta cu scopu, cá din interesele proveninde cu 6% se se ajutore tinerii resinareni, carii voru frecuentá scóle mai inalte, si se voru distinge prin o purtare morala buna si prin unu progresu in studii.

(Vá urmá.)

Sciri scolastice.

Sibiu, 4. Januariu. La academi'a c. r. de drepturi de aici sunt in acestu anu scolasticu cu totulu 51 de auditori romani, unu numeru, care n'a mai fostu aici nici odata asiá de mare. Dintre acestia 29 sunt in anulu I, 16 in alu II, 4 in alu III, si 2 in alu IV. Cei din anulu I. se'mpartu dupa gimnasiile, de unde a venit: 10 dela Blasiu, 3 din gimnasiulu de statu si 3 din gimnasiulu luteranu din Sibiu, 3 dela Beiusiu, 2 dela Clusiu, 1 dela Alb'a-Juli'a, 1 dela Bistritia si 5 depe-la alte universitati si institute.

Colectele deschise aici si'n impregiurime pentru ajutorarea auditoriloru de drepturi mai lipsiti, facu pasii cei mai imbucuratori. Asemene colecte ar trebui a se face pr' in tóte tienuturile tiei nóstre locuite de romani.

— S'a proiectatu unu feliu de reuniune de fetitiei romane aici in Sibiu. Dupace ne vom informá despre resultatu, nu vom lipsi alu face cunoscutu.

Viena. Lefile invetiatoriloru populari din Vien'a a fostu in anulu decursu de 5 categorii, de cate 500, 400, 300, 250 si 200 f. — 30 de posturi de invetiatori a tienutu de categori'a prima, 111 insa de a patr'a, era léfa de 200 a fostu destinata numai pentru personalulu ajutoriu.

*) In comunele nóstre satesci asemene edificiu de scóla frumosu si maretiu nu mai exista, ce e dreptu, in tóta Transilvania. R.